

WACŁAW OLSZAK

Jeśli początek pracy naukowej badacza utożsamić z datą ukazania się jego pierwszej publikacji, to w roku bieżącym zbiegają się w życiu Profesora WACŁAWA OLSZAKA trzy ważne daty: 70-lecie urodzin, 50-ciolecie pracy naukowo-badawczej, zapoczątkowanej opublikowaniem w 1922 roku artykułu na temat uproszczonego sposobu obliczania połączeń torów [11]¹⁾ oraz 35-lecie podjęcia przez Jubilata nauczania akademickiego, w roku 1937 habilitował się On bowiem jako docent na ówczesnej Akademii Górniczej w Krakowie. Na rok 1972 przypadają ponadto dwie dalsze rocznice: 20-lecie istnienia Zakładu Mechaniki Ośrodków Ciągłych PAN, którego Profesor W. OLSZAK był organizatorem (1952), twórcą i przez blisko dwadzieścia lat kierownikiem; jak również 20-lecie związania się Jego z Politechniką Warszawską (1952) przez objęcie na ówczesnym Wydziale Budownictwa Przemysłowego Katedry Wytrzymałości Materiałów. Ta, dziś już przez takie okrągłe dziesięciolecia zarysowana działalność naukowa, inżynierska i wychowawcza, jak również organizacyjna i społeczna WACŁAWA OLSZAKA, przeplatana wieloma barwnymi przeżyciami, jest miarą Jego wielokierunkowych zainteresowań, niespożytej energii oraz wielkiej optymistycznej wiary w efekty usilnego, rozumnego i konsekwentnego działania ludzkiego. W tym krótkim szkicu uwypuklić chciałbym ogólne aspekty Jego życiorysu na tle środowiska akademickiego i ważniejsze etapy pracy naukowo-dydaktycznej oraz organizacyjnej, przy czym wspomnę również o Jego wyróżnieniach i cennych dystynkcjach, będących wykładnikiem uznania dla osiągnięć WACŁAWA OLSZAKA na polu naukowym, organizacyjnym i społecznym. Szczegółowej analizie sylwetki naukowej Profesora oraz jego dorobku inżynierskiego w dziedzinie zastosowań osiągnięć badawczych i technicznych poświęcone są dwa następne opracowania.

WACŁAW OLSZAK urodził się 24 października 1902 roku w Karwinie, na Śląsku Cieszyńskim. Od najmłodszych lat wychowywał się w klimacie patriotycznym i w atmosferze pracy społecznej, wzrastając w specyficznym środowisku Ziemi Cieszyńskiej. Ziemia ta, odwieczny teren obcego naporu prowadzonego na froncie zarówno politycznym i kulturalnym, jak i gospodarczym, stanowiła zawsze bastion patriotyczny silnie związany z polskością, kultywując swój piękny, archaiczny język, swe barwne regionalne tradycje. Tak było i z najbliższym otoczeniem i rodziną WACŁAWA OLSZAKA. Ojciec jego Waclaw, lekarz i działacz społeczny, prezes Macierzy Szkolnej i członek Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, całe swe życie strawił na tym, by ludności miejscowej nie tylko nieść pomoc jako opiekun jej zdrowia, ale również jako odważny i nieugięty doradca, organizator polskości i pośrednik u władz. Był człowiekiem wielkich zasług i ogromnego autorytetu. Przypieczętował ostatecznie swe polskie przekonania własnym życiem, ginąc w dniu 9 września 1939 roku z rąk gestapo; żonę jego deportowano do obozu koncentracyjnego w Skro-

¹⁾ Patrz wykaz publikacji Waclawa Olszaka, str. 213.

chowicach. Dla uczczenia wielkiego patrioty i męczennika Ziemi Cieszyńskiej, miasto Cieszyn przemianowało w 1948 roku jedną z ulic w śródmieściu na ulicę Dra Wacława Olszaka.

Nic tedy dziwnego, że młody WACŁAW OLSZAK wrastał całą swą duszą w tę atmosferę patriotyzmu i ofiarnej pracy dla społeczeństwa. Objawiało się to wyraźnie już w czasach gimnazjalnych. W całym Zagłębiu Ostrawsko-Karwińskim istniała ówczesnie tylko jedna polska szkoła średnia: było nią polskie gimnazjum realne im. Juliusza Słowackiego w Orłowej. Codzienny czterokilometrowy marsz tam i z powrotem stanowił zdrowy, choć czasochłonny i mało wygodny element życia sporej grupy karwiniaków uczęszczających do gimnazjum orłowskiego. Mimo to, uczeń WACŁAW OLSZAK znajdował czas na wiele zajęć pozaszkolnych i dawał upust swym zamiłowaniom organizacyjnym, sportowym i muzycznym. Był współorganizatorem drużyny harcerskiej w Orłowej, członkiem, a później

dyrygentem chóru i orkiestry gimnazjalnej, pierwszym skrzypkiem kwartetu, entuzjastą kółka esperantystów. Mając lat 16 zgłosił się jako ochotnik do powstających wówczas pierwszych oddziałów armii polskiej, uzyskując przydział do Batalionu Saperów we Frysztacie. Z nauką radził sobie przy tym dobrze, czego ślady widoczne są w Jego ocenach szkolnych: w ciągu ośmiu lat na wszystkich szesnastu świadectwach figurują jedynie noty «bardzo dobre». Ze szczególnym zamiłowaniem oddawał się studiom nad literaturą polską i był jednym z najczynniejszych członków odpowiedniego koła gimnazjalnego.

Swe studia uniwersyteckie rozpoczął WACŁAW OLSZAK w roku 1920 na Wydziale Inżynierii Lądowej i Wodnej Politechniki Wiedeńskiej, którą ukończył w 1925 roku jako inżynier dróg i mostów, otrzymując zaszczytny dyplom *summa cum laude*. Dziekan Wy-

działu Inżynierii, Prof. dr A. OERLEY, taką wpisał adnotację do jego dokumentów: «Inż. Wacław Olszak należał do najbardziej utalentowanych i najdzielniejszych studentów naszej uczelni. Cenię go też wysoko jako wysoce wykształconego i organizacyjnie uzdolnionego inżyniera». W tymże 1925 roku dyplom WACŁAWA OLSZAKA został nostryfikowany na Politechnice Warszawskiej.

Tu znowu warto podkreślić szczególną cechę Jego osobowości, wszechstronność Jego talentów i niespożytą energię. Był nieustannie czynny społecznie i organizacyjnie, kontynuując jednocześnie swe zamiłowania muzyczne. Ukończył z wynikiem bardzo dobrym klasę skrzypiec w Konserwatorium Wiedeńskim, był członkiem jego orkiestry (I skrzypce), występując też jako solista. Czynnemu uprawianiu gry na skrzypcach położył dopiero kres niefortunny przestrzal przez lewą rękę, który naruszył ścięgna dłoni. WACŁAW OLSZAK był wiceprezesem i prezesem polskiego stowarzyszenia akademickiego «Ognisko» w Wiedniu, był kierownikiem sekcji obcokrajowców na swym Wydziale, grupującej studentów z Polski, Bułgarii, Węgier, Czechosłowacji i Rumunii. «Zawsze przy tym manifestował on swoje narodowe stanowisko» — jak stwierdził w 1925 roku Konsul Generalny RP w Wiedniu.

W latach 1926–27 WACŁAW OLSZAK odbył uzupełniające studia podyplomowe na Faculté des Sciences Paryskiej Sorbony, pogłębiając swą wiedzę w zakresie mechaniki ciała stałego oraz cieczy i gazów. Po powrocie z Francji staje z właściwym sobie entuzjazmem do pracy zawodowej jako konstruktor i kierownik budowy wielu obiektów inżynierskich na terenie Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. W roku 1927 wyjeżdża na Bliski Wschód, zwiedzając w ramach podróży naukowo-turystycznej Turcję, Liban, Palestynę i Egipt. Ukazują się pierwsze Jego publikacje o charakterze teoretycznym, których problematyka nawiązuje do zagadnień, z jakimi zetknął się w swej działalności inżynierskiej.

Ale i ciężkie doświadczenia miały być Jego udziałem. Przewlekła choroba zmusza go do przerwania czynnej pracy, nie załamuje Go jednak. Wytrzymał i nieustępliwy, w prawie całkowitej kilkuletniej izolacji sanatoryjnej, przerywanej jedynie kontaktem pocztowym, przygotowuje koncepcje swoich dwu prac doktorskich. Opracowuje je w czasie choroby i broni, obie z odznaczeniem, w roku 1933 i w roku 1934. Pierwsza z nich z teorii i projektowania konstrukcji inżynierskich nosi tytuł *Eisenbetonröhre für Hochdruckleitungen. Theorie und Praxis* i, obroniona w Politechnice Wiedeńskiej, zostaje w tymże 1933 roku nostryfikowana na Politechnice Lwowskiej. Druga dysertacja, z zakresu matematycznej teorii sprężystości, została wykonana pod kierownictwem Prof. M. T. HUBERA w Politechnice Warszawskiej. Została ona wydana drukiem w 1934 roku przez Akademię Nauk Technicznych, pod tytułem *Sprężyste układy płaskie z otworami kołowymi w zastosowaniu do zagadnień blach płaskich oraz tunelowych i górniczych robót inżynierskich* [2]. Niedługo później, w 1937 roku, WACŁAW OLSZAK habilituje się jako docent Akademii Górniczej w Krakowie, przedkładając pracę na temat statyki i dynamiki konstrukcji przeciwlotniczych [34].

Wybuch drugiej wojny światowej przerywa Jego działalność naukową i zawodową. Traci dom, rodzina zostaje rozbita, sam parokrotnie ledwo uchodzi z życiem, wojna niesie mu też kompletną ruinę materialną. Pracuje jako robotnik, dorywczo jako kierowca samochodowy.

Po skończonej wojnie spędził kilka miesięcy we Francji i blisko rok w Belgii, pracując początkowo na Uniwersytecie w Brukseli, aby potem skorzystać z zaproszenia na wykłady gościnne na Faculté des Sciences Appliquées Uniwersytetu Państwowego w Liège, który przed Jego powrotem do kraju odznaczył Go swym medalem honorowym. Tam też osiąga Go niespodziewane zaproszenie, którego zresztą nie przyjął: propozycja objęcia Katedry Teorii Konstrukcji Inżynierskich w Monachium. Nie skorzystał On również z podobnych propozycji późniejszych, mianowicie z zaproszenia z roku 1960 do objęcia Katedry Teorii Sprężystości i Wytrzymałości Materiałów na Politechnice Wiedeńskiej — po sławnym uczonym Prof. K. GIRKMANNIE — jak i z propozycji z lat 1956 i 1961, dotyczących objęcia podobnej Katedry w Dreźnie — po Prof. H. NEUBERZE.

W roku 1946 WACŁAW OLSZAK wraca z tułaczki do kraju, aby objąć — jako profesor zwyczajny — Katedrę Wytrzymałości Materiałów w Akademii Górniczej w Krakowie

oraz na wydziałach politechnicznych późniejszej Politechniki Krakowskiej. Natychmiast wraca do swych przerwanych prac naukowych oraz organizacyjnych, inicjuje i prowadzi międzywydziałowy ośrodek mechaniki stosowanej, kładąc tak wtedy, jak i w czasie całej swej dalszej działalności, wielki nacisk na konieczność istnienia forum dyskusyjnego o charakterze seminaryjnym, jednoczącego i doskonalącego wysiłki badawcze pracowników nauki w dziedzinie mechaniki.

W roku 1952 Prof. WACŁAW OLSZAK przenosi się do Warszawy, gdzie Politechnika powierzyła mu organizację i kierownictwo Katedry Wytrzymałości Materiałów na nowo

powstałym Wydziale Budownictwa Przemysłowego. Przekształca On ją niedługo (w roku 1956) w pierwszą w kraju funkcjonującą w pionie uczelni technicznych Katedrę Teorii Sprężystości i Plastyczności.

W tymże roku 1952 Prof. WACŁAW OLSZAK powołany został na organizatora, a następnie kierownika Zakładu Mechaniki Ośrodków Ciągłych Polskiej Akademii Nauk. Zakład ten stał się w niedługim czasie najsilniejszą w kraju placówką naukową w zakresie mechaniki stosowanej, znaną również szeroko poza granicami Polski. Placówka ta skupiła pod kierownictwem Prof. WACŁAWA OLSZAKA wielką liczbę badaczy w dziedzinie teorii sprężystości, teorii plastyczności, reologii, teorii konstrukcji oraz badań doświadczalnych, kształcąc jednocześnie młode kadry i dając im możliwości zasłużonego awansu naukowego. Doceniając wielkie znaczenie dobrze zorganizowanych dyskusji naukowych, Prof. OLSZAK doprowadził do realizacji corocznych letnich konferencji naukowych, które — po pierwszym takim spotkaniu we wrześniu 1953 roku w Karpaczu — stały się odtąd dobrą tradycją ośrodka i do dzisiaj regularnie się odbywają z udziałem pracowników instytutów naukowych i wyższych uczelni, jak również wybitnych przedstawicieli myśli badawczej z zagranicy.

W roku 1953 Zakład prowadzony przez Prof. OLSZAKA wszedł w skład Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN, w którym od początku sprawował funkcję zastępcy dyrektora do spraw nauki, a w latach 1963–1969 był jego dyrektorem. Na stanowisku tym równie troskliwą opieką otaczał zagadnienia współpracy naukowej z krajowymi i zagranicznymi wyspecjalizowanymi ośrodkami badawczymi. Współpraca ta rozwijała się szczególnie pomyślnie i przejawiała w wielu formach: w zapraszaniu wybitnych uczonych na wykłady i seminaria; w organizowaniu cykli wykładów z nowych dyscyplin; w trosce o to, by młodzi pracownicy nauki korzystać mogli z krótko- i długoterminowych staży naukowych w wiodących ośrodkach myśli badawczej w kraju i za granicą; w inicjowaniu publikowania zagranicznych wyników prac badawczych w krajowych czasopismach naukowych. Doceniał zarazem w pełni rolę kongresów międzynarodowych dla rozwoju badań w Polsce, zarówno przez delegowanie na nie zainteresowanych daną problematyką naszych przedstawicieli, jak i przez organizowanie takich spotkań i dyskusji w kraju. Wychodząc z takich przesłanek, inicjował i popierał takie formy wzajemnych kontaktów; sam kierował przygotowaniem naukowym i organizacyjnym dwu międzynarodowych zjazdów z zakresu mechaniki stosowanej, które odbyły się w Polsce. Pierwszym z nich, w roku 1958, było sympozjum Międzynarodowej Unii Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej (IUTAM) na temat *Niejednorodności w Sprężystości i Plastyczności*; natomiast w roku 1963 odbyło się sympozjum Międzynarodowego Stowarzyszenia Konstrukcji Powłokowych (IASS) na temat *Nieklasycznych Zagadnień Pówłok*.

Ale rozumiał, że inne jeszcze formy mogą okazać się konieczne. Współczesny, bardzo szybki, a na niektórych odcinkach wręcz gwałtowny rozwój badań naukowych wymaga poważnych koncentracji i nakładów w dziedzinie potencjału ludzkiego i materialnego, co nawet dla społeczeństw bogatych może okazać się zbyt kosztowne. Aby temu zaradzić, w licznych dyscyplinach powołano do życia badawcze ośrodki międzynarodowe. Takie placówki w zakresie np. fizyki teoretycznej, fizyki jądrowej, matematyki, biologii itp. okazały się nader skuteczne i dla poszczególnych partnerów naukowo i ekonomicznie efektywne. Nic podobnego nie istniało w dziedzinie mechaniki. W oparciu o analogiczne

założenia i zebrane gdzie indziej doświadczenia, powołano w roku 1969 do życia Międzynarodowy Ośrodek «Centre International des Sciences Mécaniques» w Udine (Włochy); Prof. OLSZAK jest jednym z jego kierowników, będąc jednocześnie jego współzałożycielem i entuzjastą jako międzynarodowego ośrodka badawczego, służącego rozwojowi i dyfuzji osiągnięć w dziedzinie nauk mechanicznych i dyscyplin im pokrewnych.

W roku 1950 Prof. OLSZAK wybrany został członkiem zwyczajnym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, a w roku 1954 został członkiem korespondentem Polskiej Akademii Nauk. Od roku 1956 jest jej członkiem rzeczywistym. W latach 1957–60 był Sekretarzem naukowym Wydziału IV Nauk Technicznych PAN, a od roku 1960 do 1969 piastował godność członka Prezydium Polskiej Akademii Nauk.

Osobista działalność naukowa Prof. OLSZAKA związana jest z teorią plastyczności i lepkoplastyczności oraz, równoległym nurtem, z teorią konstrukcji inżynierskich. Szczególnie interesują Go przy tym zagadnienia niejednorodności i anizotropii, przy czym, obok zjawisk nieodwracalnych, studiuje zjawiska o charakterze reologicznym. Szczegółowa analiza prac badawczych i publikacji Prof. OLSZAKA przedstawiona jest w następnym opracowaniu, warto tu jedynie wspomnieć, że wokół Niego, jako faktycznego założyciela i kierownika polskiej szkoły teorii plastyczności, skupiło się liczne grono zdolnych współpracowników rozwijających Jego koncepcje naukowe. Szkoła ta zajmuje uznaną, zaszczytną pozycję we współczesnym świecie naukowym.

Bogaty dorobek Prof. OLSZAKA stanowi około 290 publikacji naukowych i technicznych, z których wielka część ukazała się w językach obcych, a liczne pozycje publikowane były za granicą. Wiele prac zostało przez zagraniczne wydawnictwa przetłumaczonych. Część ich wyników weszła do znanych monografii naukowych, jak np. *Encyclopedia of Physics*, tom VI; *Teoria Sprężystości* M. T. HUBERA; *Drang und Zwang* A. i L. FÖRPLÖW itd. Prace Prof. OLSZAKA były szeroko recenzowane. W «Applied Mechanics Reviews» ukazało się ponad 80 recenzji Jego prac, w «Referatiwnyj Żurnał Akademii Nauk ZSRR — Mechanika» opublikowano ich ponad 110. Wiele z nich omówiono w «Mathematical Reviews» (ponad 30), w «Zentralblatt für Mathematik» i innych. Syntezą dorobku Prof. OLSZAKA jest dziesięć monografii naukowych, z których pięć tłumaczonych ukazało się za granicą.

Prof. OLSZAKOWI, ze względu na Jego osobistą pozycję naukową, jak również talenty organizacyjne i, nie zawaham się użyć tego słowa, dyplomatyczne, wsparte biegłą znajomością języków i erudycją oraz wielką umiejętnością obcowania z ludźmi i zjednywania ich dla swych ambitnych poczynań, wielokrotnie powierzano zadania związane z reprezentowaniem nauki polskiej za granicą. Uczestniczył On w ponad 40 międzynarodowych kongresach naukowych, przedstawiając na nich swe prace. Wielekroć przewodniczył obradom, powierzane miał referaty generalne. Był również często przez liczne uniwersytety zapraszany na indywidualne wykłady i odczyty. Ponadto powierzone miał zwarte cykle wykładów, jak np. we Francji (1961), w NRD (1965). W roku 1957 Prof. OLSZAK wygłosił cykl wykładów na 11 uniwersytetach amerykańskich, ponawiając podobną wizytę w roku 1962. Analogiczne cykle wykładów wygłosił również w ZSRR (1955, 1968), w Skandynawii (1963) itp.

Wybitne osiągnięcia naukowe i organizacyjne Prof. OLSZAKA znajdują potwierdzenie w wielu aktach uznania ośrodków zagranicznych. W 1959 roku został członkiem zagra-

nicznym Serbskiej Akademii Nauk w Belgradzie oraz członkiem Académie des Sciences, Inscriptions et Belles Lettres w Tuluzie. Jest członkiem zagranicznym Królewskiej Szwedzkiej Akademii Nauk Technicznych w Sztokholmie oraz Fińskiej Akademii Nauk Technicznych w Helsinkach. W 1964 roku Węgierska Akademia Nauk nadała Mu godność swego członka honorowego; jest również członkiem zagranicznym Niemieckiej Akademii Nauk Przyrodniczych Leopoldina w Halle, Akademii Nauk w Turynie, Akademii Nauk w Paryżu, Bułgarskiej Akademii Nauk w Sofii i Austriackiej Akademii Nauk w Wiedniu.

W roku 1962 Prof. OLSZAKOWI godność doktora honoris causa przyznał Uniwersytet w Tuluzie, a w 1963 roku taki sam tytuł zaofiarował Mu Uniwersytet Państwowy w Liège. Godność doktora honoris causa nadały Mu również: Politechnika w Wiedniu (1965),

Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie (1969) oraz Uniwersytet Techniczny w Dreźnie (1970).

Prof. OLSZAK pełnił też wielokrotnie odpowiedzialne funkcje w ramach międzynarodowych organizacji naukowych.⁵ W latach 1957–1970 był wiceprezesem IASS (International Association for Shell Structures), będąc współzałożycielem tego Stowarzyszenia. Jest również współzałożycielem (1947) Stowarzyszenia RILEM (Réunion International des Laboratoires d'Essais et de Recherches sur les Matériaux et les Constructions), które powołało Go w 1962 roku na swego prezesa. Jest członkiem Biura IUTAM (International Union of Theoretical and Applied Mechanics), a od 1946 roku członkiem Stałego Komii-

tetu AIPC (Association International des Ponts et Charpentes). Jest — razem z E. FREYSINETEM, A. A. GWOZDIEWEM i G. MAGNELEM — współzałożycielem (1946) Stowarzyszenia FIP (Fédération International de la Précontrainte), którego wiceprezesem był od chwili jego powołania do roku 1969. Ponadto współdziałał On z wieloma zagranicznymi towarzystwami naukowymi: jest — podobnie jak i Prof. WITOLD NOWACKI — współzałożycielem (1955, Kharagpur) i członkiem The Indian Society for Theoretical and Applied Mechanics, członkiem Iowa Academy of Sciences, Gesellschaft für Angewandte Mathematik und Mechanik i kilku innych. W roku 1966 zaproszony został do Kathmandu w charakterze eksperta przy organizowaniu Wydziałów Technicznych na tamtejszym Uniwersytecie im. Tribhuwana.

Głównym jednak polem działalności Prof. OLSZAKA jest Jego praca naukowo-organizacyjna w kraju. Obok obowiązków kierownika Katedry w Politechnice Warszawskiej i kierownika Zakładu Mechaniki Ośrodków Ciągłych oraz dyrektora Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN powierzono Mu szereg dalszych funkcji, jak np. przewodniczącego Komitetu Mechaniki Stosowanej PAN, Członka Sekretariatu Wydziału IV, zastępcy przewodniczącego Komisji Zagranicznej, członka Komitetu Inżynierii Lądowej PAN, zastępcy przewodniczącego Rady Piśmiennictwa Technicznego Komitetu Nauki i Techniki. Jest współzałożycielem, wiceprezesem (1958–1962) i członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej. Towarzystwo to, w uznaniu zasług, które położył dla jego powstania i rozwoju, wyróżniło Go w 1970 roku godnością członka honorowego. Prof. OLSZAK był ponadto członkiem kilku rad naukowych (m.in. Instytutu Podstawowych Problemów Techniki, Instytutu Techniki Budowlanej i Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, Rady Naukowo-Technicznej przy ministrze Budownictwa) oraz wielu komisji społecznych i fachowych. Za zasługi w pracy społecznej na terenie Śląska Cieszyńskiego, Macierz Szkolna Ziemi Cieszyńskiej nadała Mu swe członkostwo honorowe (1970), a Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa, którego jest współzałożycielem (1934) i od tej chwili aktywnym członkiem, wyróżnił Go swą Złotą Odznaką.

Prof. OLSZAK znajduje również czas na prace edytorskie. Jest współzałożycielem i redaktorem dwu periodyków Polskiej Akademii Nauk: «Archiwum Mechaniki Stosowanej» («Archives of Mechanics») i «Rozpraw Inżynierskich», członkiem Komitetu Redakcyjnego czasopism «Bulletin de l'Académie Polonaise des Sciences, Série des Sciences Techniques», «Archiwum Inżynierii Lądowej», «Polskiego Słownika Biograficznego» PAN. Jest członkiem Międzynarodowego Komitetu Naukowego «Journal de Mécanique» (Gauthier-Villars, Paryż) oraz współwydawcą «Acta Mechanica» (Springer, Wiedeń), «Zeitschrift für Angewandte Mathematik und Mechanik» (Akademie-Verlag, Drezno-Berlin), «International Journal of Nonlinear Mechanics» (Pergamon Press, Oxford). Był wydawcą dwu dzieł kongresowych: *Non-homogeneity in Elasticity and Plasticity* (Pergamon Press, Oxford, 1958) oraz (wraz z Prof. A. SAWCZUKIEM) *Non-Classical Shell Problems* (North Holland — PWN, 1963).

Wybitne są zasługi Prof. OLSZAKA w dziedzinie dydaktyki i kształcenia młodych pracowników nauki. Jest On niezwykle utalentowanym wykładawcą i mówcą oraz inspiratorem znanych od blisko 25 lat poniedziałkowych seminariów, na których spotykali się i nadal spotykają się ci wszyscy, którzy interesują się zjawiskami pozasprężystymi. Ze śro-

dowiska tego wyszło wielu poważnych badaczy o międzynarodowej renomie; stanowią oni Jego szkołę naukową.

Prof. OLSZAK był promotorem szesnastu prac doktorskich, a nazwiska doktorów wraz z datami uzyskania promocji oraz placówkami, w których odbywały się obrony, podane są na końcu opracowania. Trudno powstrzymać się od podkreślenia, że z tej grupy szesnastu Jego wychowanków jedenastu habilitowało się, dwóch uzyskało tytuły profesorów zwyczajnych, sześciu profesorów nadzwyczajnych, dwóch docentów, trzech samodzielnych pracowników naukowo-badawczych, przy czym jeden z nich jest członkiem rzeczywistym, a jeden członkiem korespondentem Polskiej Akademii Nauk.

Oryginalne koncepcje naukowe Prof. WACŁAWA OLSZAKA, cenne wyniki Jego prac osobistych i zespołowych w dziedzinie współczesnej teorii plastyczności i lepkoplastyczności oraz Jego wybitne zasługi dla organizacji i rozwoju badań w zakresie mechaniki stosowanej i teorii konstrukcji upoważniają do stwierdzenia, że jest on dziś jednym z czołowych reprezentantów nauk technicznych, będąc jednocześnie wielkim patriotą nauki polskiej i jej ambasadorem na arenie międzynarodowej.

Nie można też nie podkreślić wielkiego humanizmu Prof. OLSZAKA, jego serdeczności, życzliwości i chęci służenia pomocą wszystkim, którzy mieli kiedykolwiek zaszczyt z Nim współpracować. Ma On ten wielki dar wyławiania wartościowych jednostek, zachęcania ich do twórczej pracy oraz stwarzania atmosfery pełnowartościowej współpracy z podległymi mu formalnie i organizacyjnie ludźmi.

Prof. OLSZAK jest laureatem nagród państwowych: dwóch I stopnia (1966, nagroda indywidualna za prace z zakresu teorii plastyczności; 1955, nagroda zespołowa za badania teoretyczne i eksperymentalne w dziedzinie konstrukcji sprężonych) oraz jednej III stopnia (1950, nagroda indywidualna za opracowanie koncepcji elementów nośnych ze wstępnie sprężonym zbrojeniem poprzecznym). Został odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Komandorskim i Oficerskim tegoż Orderu, Medalem Dziesięciolecia Polski Ludowej, Medalem za Zasługi dla Obroności Kraju, nagrodą naukową I stopnia ministra Szkolnictwa Wyższego. Z odznaczeń zagranicznych Prof. OLSZAK posiada: order bułgarski Cyryla i Metodego I klasy, order francuski «du Mérite pour la Science et l'Invention» (krzyż oficerski), order austriacki «Ehrenzeichen für Wissenschaft und Kunst» (Komandoria), Medal Czechosłowackiej Akademii Nauk, Medal Uniwersytetu w Neapolu, Złoty Medal «pour les Mérites dans la Recherche et l'Invention».

Marek Kwieciński

WYKAZ DOKTORÓW PROWADZONYCH PRZEZ PROFESORA WACŁAWA OLSZAKA

Stefan ZIEMBA	1949, AGH
Czesław EIMER	1950, AGH
Zbigniew BYCHAWSKI	1958, IPPT PAN
Antoni SAWCZUK	1958, PW
Ryszard KOWALCZYK	1959, PW
Zenon MRÓZ	1959, IPPT PAN
Dionizy NIEPOSTYN	1959, PW
Piotr PERZYNA	1959, IPPT PAN
Wojciech URBANOWSKI	1959, PW
Marek KWIECIŃSKI	1962, PW
Zbigniew WESOŁOWSKI	1962, IPPT PAN
Wanda PAPROCKA-GRABCZYŃSKA	1963, PW
Suj BIN-JE	1963, IPPT PAN
Jan RYCHLEWSKI	1964, IPPT PAN
Lesław BRUNARSKI	1965, PW
Wiesław WOJEWÓDZKI	1970, PW